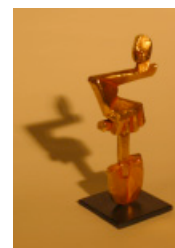

BIDRAG GULDSPADEN

"De journalister - verksamma i svenska medier - som genom engagerad och kunnig journalistik avslöjat eller skildrat väsentliga förhållanden som allmänheten förut inte kände till. Undersökningen skall vara ett originalarbete, självständigt genomfört"

Bidrag publicerade 1 jan-30 juni skall vara FGJ **tillhanda** 9 september, kl.17.00

Bidrag publicerade 1 juli-31 dec skall vara FGJ **tillhanda** 10 januari, kl. 17.00

För varje inlämnat bidrag tas det ut en avgift på 250 kronor. Detta betalas in senast samma dag som bidragen ska vara inlämnade till pg: 618 45 04 - 6 Döp betalningen med rubriken på det inlämnade bidraget. Om betalning inte kommer in till FGJ diskvalificeras bidraget.

VILKEN KLASS AVSER BIDRAGET?
Riks-TV
DESSA PERSONER ANMÅLS: (DESSA BLIR DE NOMINERADE - DE SKALL HA GJORT EN BETYDANDE INSATS.) (Observera att för arbetsledare finns priset Gyllene dynamon)
Erik Dalunde, Per Hermanrud
FÖRUTOM OVANSTÅENDE DELTOG FÖLJANDE PERSONER: (DESSA BLIR EJ NOMINERADE)
Helle May (research), Jenny Zettergren (research) Anders Pihlblad (reporter) Ulf Kristoffersson(reporter) Jörn Stjerneklar (foto), Aleksandar Vujanovic(foto), Daniel Gökinan (foto), Hans Lisskog (foto), Pavel Kuchar (foto),Tom Rundgren (foto och redigering), Petter Åkerman (foto), Thomas Enqvist (foto), Jacek Machula (foto), Robert Eriksson(foto), Jocke Söderqvist (redigering), Joakim Thuresson (redigering), Tobias Rudberg (redigering), Anna Olovsson (redigering), Ida Frid (redigering),Markus Anderdahl (redigering), Johan Oijens (grafik), Jens Pihl (grafik),Cecilia Wanger (redaktör), Ulf Traneborn (redaktör)
PUBLICERAT/PUBLICERADE DATUM:
17,18,20, 22, 24maj, 16,17,21,22 juni
VAR PUBLICERADES JOBBET?
TV4 Nyheterna och Kalla fakta
BESKRIV RESULTATET AV GRÄVET KORTFATTAT! (GÄRNA I FORM AV RUBRIK OCH INGRESS (MAX 7 RADER)
Försvarskoncernen Saab medgav 24 miljoner i mutor i JAS-affären efter TV4:s avslöjande. Ända sedan 2001 har Saab kategoriskt förnekat att mutor betalats ut i samband med försäljningen av JAS Gripen till Sydafrika, trots starka misstankar. Efter TV4 Nyheternas och Kalla Faktas avslöjande medgav företaget att 24 miljoner kronor betalats ut genom det helägda företaget Sanip i Sydafrika. Nyheten resulterade i ett stort antal artiklar och inslag i svenska och internationella medier. Avslöjandet och medgivandet har föranlett korruptionsåklagare Gunnar Stetler att pröva fallet på nytt. Efter avslöjandet väcktes också politiska krav på ny undersökning. Också i Sydafrika fick avslöjandet stort utrymme i media och även den sydafrikanska polisen ska pröva fallet.
PÅ VILKET SÄTT ANSER DU/NI ATT GRÄVET UPPFYLLER KRITERIERNA FÖR GULDSPADEN? (MAX 7 RADER)
Med dokument som var helt okända för svenska åklagare kunde vi bevisa att SAABs helägda dotterbolag betalat mångmiljonbelopp till agenten Fana Hlongwane -dåvarande sydafrikanska försvarsministerns närmsta rådgivare. Vi kunde sedan med dokumentation bevisa hur Hlongwane betalat stora belopp till personer som haft makt att påverka beslutet att köpa eller inte köpa JAS 39 Gripen. Bland annat bevisade vi att Hlongwane betalat omkring 4 miljoner till dåvarande överbefälhavaren i Sydafrika Sipiwe Nyanda. SAAB har alltså på grund av avslöjandet erkänt transaktioner på motsvarande 24 miljoner kronor.
HUR FICK DU/NI URSPRUNGSIDÉN TILL PROJEKTET?
Erik Dalunde var med vid tillkännagivandet av JAS-köpet i Pretoria 1999 och har sedan dess följt turerna i Sverige och Sydafrika genom goda personliga kontakter. När Per Hermanrud kom över dokument som visade omfattande tvivelaktiga utbetalningar från ett Saab-ägt företag i Sydafrika öppnade sig möjligheterna att gräva djupare. JAS-Gripenprojektet är det största industriprojektet i svensk historia och intar därmed en särställning med den sammanblandning av politiska och industriella intressen som förekommit genom åren.

VILKA ARBETSMETODER TILLÄMPADE DU/NI?

Korruptionshärvor är svårutredda, ingen av parterna, varken givare eller mottagare har intresse av att frågan uppmärksammas. I vapenaffärer är också mycket stora pengar inblandade, i Saab/BAe:s fall cirka 1,5 miljard kronor i misstänkta mutor och kommissioner.

I både Storbritannien och Sydafrika har polisutredningar kring affären inletts: I båda länderna lades de dock ner innan åtal väcktes.

Vi har besökt England och Sydafrika för intervjuer med källor. I Sydafrika besökte vi bolagsverket och fastighetsregistret för att få fram dokument som kunde bevisa de inblandades affärer.

Vi har granskat ca 1 000 sidor dokument från rapporter och förundersökningar från Sverige, Storbritannien och Sydafrika.

Vi har i vårt arbete haft tillgång till ett stort material från hemliga källor i Europa och Sydafrika.

Delar av utredningarna i Storbritannien och Sydafrika kom att bli offentliga i Sydafrika genom ett domstolsförfarande i Transvaal. I det materialet kom vi över personuppgifter som vi antog kunde leda oss vidare.

Vår undersökning inleddes med ett systematiskt kartläggande av dessa personers ekonomiska status. Vi undersökte deras engagemang i bolag, och vi kartlade metodiskt bolagens styrelser historiskt – på så vis fick vi fram avgörande information om kopplingar mellan misstänkta mutmottagare och ledande befattningshavare i det sydafrikanska försvaret och i försvarsindustrin.

Vi kartlade också deras fastighetsinnehav och de inteckningar och lån som fanns. Genom noggranna jämförelser med anställningstider, låneutbetalningar och fastighetsköp kunde vi styrka att landets ÖB var en av de mutade.

Han hade fått pengar av Fana Hlongwane som vi kunde avslöja som en av Saabs partners i mutskandalen. Hlongwane hade först varit försvarsministerns rådgivare innan han efter en tid blev Saabs/BAe:s agent och vi kunde med hemliga dokument som vi kommit över visa penningtransaktioner till honom på ca 80 miljoner kronor av vilka Saab erkänt 24 miljoner efter vårt avslöjande.

När vi hade bilden av händelseförloppen klar för oss verifierade vi våra uppgifter med besök på de misstänkta personers adresser och vi intervjuade personer i deras närhet, oftast anonymt av säkerhetsskäl

Den stora utmaningen låg i att få trovärdiga vittnen att berätta om Fana Hlongwane och mutsystemet inför en kamera. För vittnena var det inte riskfritt. Två personer misstänks ha dödats i anslutning till mutskandalen i Sydafrika.

Två personer – båda tidigare högt uppsatta i försvarsdepartementet i Sydafrika – valde att berätta och visade därmed stort personligt mod. De hade tidigare inte berättat vad de visste.

VILKA TYPER AV KÄLLOR ANVÄNDE DU/NI?

Offentliggjorda dokument ur polisutredningar från Storbritannien och Sydafrika.

Hemliga dokument, som understödde utredningarna, som vi kom över.

Offentliga databaser i Sverige och Sydafrika.

Intervjuer med personer nära dem vi undersökte. De är personliga kontakter som vågade prata endast efter löfte om totalt skydd.

Personer som utifrån sina befattningar kom i kontakt med mutsystemet och som nu vågade framträda.

Konfidentiella dokument som Saab presenterade för att ge sin bild av verksamheten.

STÖTTE DU/NI PÅ NÅGRA PROBLEM? VILKA?

Sydafrika är idag ett samhälle som präglas av den korruption som inleddes med den stora vapenaffären. De som utpekades som mutmottagarna tillhör samhällets topp: presidenter, ministrar, landets fd ÖB, höga politiker och tjänstemän inom förvaltningarna, affärsmän, de höga polischeferna och säkerhetstjänsten.

När personer på den nivån vill tysta ner en fråga har de mycket makt och mycket pengar.

Detta har tvingat fram en rädsla och tystnad som gör undersökande journalistik svår och farlig.

En av våra fotografer attackerades och hotades vid ett tillfälle till livet av en av de utpekades livvakter. Det var ingen tvekan om att hotet var allvarligt menat. En av våra uppgiftslämnare fick sin kamera beslagtagen av livvakterna till en annan utpekad när han försökte fotografera.

HUR LÅNG TID TOG PROJEKTET?

Vi arbetade i cirka två månader med förberedelser och research och ytterligare en månad med färdigställandet.

VILKA REAKTIONER HAR NI FÅTT FRÅN MYNDIGHETER OCH KOLLEGOR?

Samtliga medier i Sydafrika tog tag i avslöjandet, likaså i Sverige. Flera av de kollegor som genom åren arbetat med vapenaffären både hemma och i Sydafrika har gratulerat till det som nu betraktas som ett genombrott i JAS-affären.

Reaktionen från polismyndigheterna i Sverige och Sydafrika har varit att fallet ska prövas på nytt. I Sydafrika är entusiasmen inom myndigheten måttlig om man uttrycker sig försiktigt, men trycket från media och den politiska oppositionen med krav på en seriös undersökning är hård.

HAR PROJEKTET ANMÄLTS TILL PO, GRANSKNINGSNÄMNDEN ELLER ANNAN INSTANS?

Nej.

ANGE WEBBLÄNK TILL ARTIKLARNA/INSLAGEN/BOKPRESENTATION

TV4 Nyheterna 17 maj 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/nyheterna?title=saab_betalade_for_att_salja_jas&videoid=1646640

TV4 Nyheterna 18 maj 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/nyheterna?title=saab_lovade_oppnhet_-_men_stangde_dorrarna&videoid=1647510

TV4 Nyheterna 20 maj 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/nyheterna?title=saab_internutredar_mutmisstankar&videoid=1649740

Kalla fakta 22 maj 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/kalla_fakta?title=kalla_fakta_del_7&videoid=1650908

TV4 Nyheterna 24 maj 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/nyheterna?title=misstankt_mutbrott_-_men_finns_bevisen&videoid=1654541

TV4 Nyheterna 16 juni 2011

http://www.tv4play.se/nyheter_och_debatt/nyheterna?title=saab_erkanner_transaktioner&videoid=1695476

Om anmälan består av fler än tre delar skall innehållsförteckning över artiklarna/inslagen bifogas anmälan.

OM FLER ÄN TRE DELAR: ANGE VILKA TRE ARTIKLAR/INSLAG SOM BÄST BESKRIVER/GER EN BILD AV GRÄVET, SÅ SOM DE STÅR I INNEHÅLLSFÖRTECKNINGEN. INGEN MOTIVERING BEHÖVS.

TV4 Nyheterna 17 maj 2011, Kalla fakta 22 maj 2011 och TV4 Nyheterna 24 maj

BIDRAGET HAR ANMÄLTS AV:	TELEFON/E-POST TILL ANMÄLAREN:
Erik Dalunde	084594177 Erik.dalunde@tv4.se

TELEFON/E-POST TILL NOMINERADE JOURNALISTER:

Per Hermanrud 070 924 2164 per.hermanrud@tv4.se

Regler:

- Detta formulär **SKALL** användas för anmälan av bidrag till Guldspaden. Ifyllt skall detta formulär **max vara fyra sidor**. Länkar till inslag/bilder får räknas bort. Inget av det förfyllda får tas bort, teckenstorleken skall minst vara 10 pt.
- **10 exemplar** av arbetet skall skickas in tillsammans med 10 utskrifter av detta formulär + ev innehållsförteckning. Om grävet består av flera artiklar/inslag skall samtliga artiklar/inslag skickas in i 10 exemplar. Detta skickas till:

Grävande Journalister c/o JMK
Box 27861
115 93 Stockholm

Leveransadress för bud:
Karlavägen 104, 4 tr

- Detta **formulär skickas in ifyllt via e-post** till kansli@fgj.se senast sista dagen för inlämning. "Guldspadebidrag" skrivs i ämnesraden. Formuläret skickas som bilaga märkt enligt modellen [KLASS]_[Identifikationsord] (t.ex. "RIKSTV_Quick" om SVT-reportagen om Tomas Quick hade nominerats)
- Observera att det finns **två inlämningstillfällen per år**.
Bidrag publicerade 1 jan-30 juni skall vara FGJ tillhanda senast 10 september.
Bidrag publicerade 1 juli -31 dec skall vara FGJ tillhanda senast 10 januari.
Om ovanstående datum infaller på helg är sista anmälningsdag nästföljande vardag.
- Anmälan skall vara **komplett** på sista inlämningsdagen, dvs 10 exemplar av arbetet + 10 ifyllda formulär skickat/budat till kansliet och ett mejl till kansli@fgj.se. Icke kompletta anmälningar, eller anmälan som på annat sätt inte uppfyller reglerna diskvalificeras utan att anmälaren meddelas.
- Har du frågor om processen? Mejla eller ring till kansliet:
E-post: kansli@fgj.se
Telefon: 08-665 40 10
- Juryn granskar alla insända artiklar/reportage och gör sedan ett urval. Dessa slutnomineringar offentliggörs på Grävande Journalisters hemsida i februari/mars varje år. Juryn beslutar själva hur många bidrag i varje klass som skall slutnomineras.